

УДК 347.77/.78:347.73

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2025-4-09>

Кристина РЕЗВОРОВИЧ

доктор юридичних наук, доцент

(Дніпровський державний університет внутрішніх справ,

м. Дніпро, Україна)

krystyna.rezvorovyeh@dduvs.edu.ua

Владислав РУДИК

курсант

(Дніпровський державний університет внутрішніх справ,

м. Дніпро, Україна)

rydikvlad20@gmail.com

ПАТЕНТНИЙ ТРОЛІНГ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ

У науковій статті здійснено комплексний аналіз явища патентного тролінгу як одного з ключових викликів сучасної системи інтелектуальної власності. Розкрито сутність патентного тролінгу як зловживання патентними правами з метою отримання непропорційної вигоди шляхом судових позовів або ліцензійного тиску. Окреслено відмінності між проявами патентного тролінгу у Сполучених Штатах Америки та в Україні, де недобросовісні суб'єкти використовують прогалини в національному законодавстві для блокування імпорту чи виробництва продукції. Досліджено негативний вплив цього явища на інноваційний розвиток, конкуренцію та економічну динаміку, а також визначено його наслідки для стартапів і малих підприємств. Особливу увагу приділено аналізу міжнародного досвіду протидії патентному тролінгу, зокрема реформі патентного законодавства США та запровадженню унітарної патентної системи Європейського Союзу, яка забезпечує гармонізацію правового регулювання та централізований судовий захист. На основі узагальнення зарубіжних практик обґрунтовано необхідність реформування української системи охорони інтелектуальної власності шляхом підвищення якості патентної експертизи, запровадження адміністративних механізмів заперечення заявок і посилення відповідальності за зловживання патентними правами. Зроблено висновок, що подолання патентного тролінгу є важливою умовою забезпечення справедливого конкурентного середовища та сталого розвитку інноваційної економіки в Україні та світі.

Ключові слова: патентний тролінг, інтелектуальна власність, патентна система, зловживання патентними правами, інновації, правовий захист, унітарний патент.

Постановка проблеми. Сучасна система охорони інтелектуальної власності, покликана стимулювати інноваційну діяльність і забезпечувати справедливу винагороду винахідникам, стикається з низкою викликів, серед яких особливої актуальності набуває явище

© К. Резворович, 2025

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1183-613X>

© В. Рудик, 2025

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-5259-0343>

патентного тролінгу. Воно полягає у використанні прав на об'єкти інтелектуальної власності не з метою їх практичного застосування чи розвитку технологій, а для отримання неправомірних прибутків через судові позови, вимагання ліцензійних платежів або блокування діяльності конкурентів.

Проблема полягає в тому, що патентний тролінг суттєво спотворює первісне призначення патентного права – захист інновацій і стимулювання науково-технічного прогресу. Натомість патенти дедалі частіше стають інструментом спекуляцій, що створює значні економічні ризики для суб'єктів господарювання, особливо у сферах високих технологій. У таких умовах інноваційні компанії змушені витратити ресурси не на розробку нових продуктів, а на юридичний захист від безпідставних претензій. Зокрема, проблема ускладнюється недосконалістю законодавства та процедур патентної експертизи, які дають змогу реєструвати об'єкти, що не відповідають критеріям новизни чи винахідницького рівня. Відсутність ефективних механізмів запобігання зловживанням патентними правами створює сприятливе середовище для діяльності так званих патентних тролів. Це не лише гальмує розвиток національної інноваційної системи, а й підриває довіру бізнесу до інститутів правового захисту.

Отже, постає об'єктивна потреба в науковому осмисленні феномену патентного тролінгу, визначенні його соціально-економічних і правових наслідків, а також у розробленні ефективних механізмів протидії на національному та міжнародному рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика патентного тролінгу, як складного явища у сфері інтелектуальної власності, досліджувалася у працях як українських, так і зарубіжних науковців. Зокрема, у навчальному посібнику «Патентологія» Кірина Р. С., Хоменка В. Л. та. Коросташової І. М. висвітлено теоретико-правові основи функціонування патентної системи, механізми охорони прав винахідників та недоліки процедур експертизи, які можуть створювати передумови для зловживань патентними правами [5].

Г. О. Андрощук у своїх дослідженнях розкриває сутність явища патентного тролінгу як інструменту спекуляції на ринку інтелектуальної власності, акцентуючи увагу на його негативному впливі на інноваційний розвиток та економічну конкуренцію. Учена зазначає, що така практика підриває саму ідею патентного права, перетворюючи його з механізму стимулювання прогресу на засіб неправомірного збагачення [1; 2].

Зарубіжний дослідник Вайкхарі Р. А. у праці *The Effect of Patent Trolls on Innovation* аналізує вплив патентного тролінгу на інноваційні процеси в різних юрисдикціях, підкреслюючи, що це явище гальмує технологічний розвиток та створює додаткові бар'єри для стартапів і малих підприємств [11].

Серед сучасних українських авторів питання протидії патентному тролінгу досліджував Охромєєв Ю. Г., який звертає увагу на специфіку українського контексту, де тролі використовують прогалини в законодавстві та недосконалість патентної експертизи для блокування імпорту й отримання неправомірних компенсацій [8].

Актуальні шляхи реформування системи інтелектуальної власності, спрямовані на запобігання зловживанням патентними правами, аналізує Мазуренко С. В. Дослідниця пропонує удосконалити стандарти експертизи та впровадити ефективні адміністративні механізми оскарження неправомірно виданих патентів [6].

Крім того, Ортинська І. П. у своїй публікації розглядає запровадження унітарної патентної системи в Європейському Союзі як ефективний приклад гармонізації процедур патентного захисту та централізації вирішення спорів [7].

Однак, попри наявність наукових розвідок, питання системної протидії патентному тролінгу в Україні досі залишається недостатньо дослідженим. Бракує комплексних робіт, що поєднують правовий, економічний і практичний аспекти цієї проблеми, а також аналізу ефективності національних механізмів запобігання зловживанням у сфері патентного права. Це зумовлює потребу в подальших дослідженнях, спрямованих на вдосконалення правового регулювання та запозичення позитивного міжнародного досвіду.

Метою статті є комплексне дослідження явища патентного тролінгу як деструктивного фактора в системі інтелектуальної власності, з'ясування його правової природи, основних форм прояву та негативних наслідків для інноваційного розвитку. У межах цього дослідження передбачено аналіз національного й зарубіжного досвіду протидії патентному тролінгу, зокрема практик США та Європейського Союзу, а також визначення напрямів удосконалення українського законодавства у сфері охорони прав інтелектуальної власності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Патенти є важливим інструментом для захисту інновацій та стимулювання технічного прогресу, надаючи винахідникам виключні права на використання своїх винаходів і можливість отримувати прибуток від їх комерціалізації. Однак із часом цей механізм зіткнувся з низкою проблем, зокрема з явищем, відомим як патентний тролінг. Винахідники дедалі рідше використовують патенти для прямої комерціалізації своїх технологій, і натомість значна частина патентів стає інструментом спекуляції, що використовується патентними троями. Це явище полягає в тому, що недобросовісні суб'єкти, не маючи наміру використовувати патент для створення продукту, подають заявки на вже відомі або загальноновживані технології з метою подальшого переслідування компаній через судові процеси [5, с. 172].

Термін «патентний тролінг» уперше виник у США на рубежі XX і XXI століть, коли почали з'являтися компанії, які, не маючи виробничих або дослідницьких потужностей, зосереджувались суто на накопиченні патентів і поданні судових позовів. Ці фірми, відомі як патентні тролі, скуповували патенти з метою стягнення роялті або заборони використання запатентованих технологій іншими компаніями. Така діяльність приносила значні прибутки, не вимагаючи реального виробництва, досліджень чи розробок, що й стало причиною назви «тролі» – агресивних і безпринципних суб'єктів, що паразитують на інноваціях. Однак у контексті України поняття «патентний тролінг» має дещо інший характер. Українські патентні тролі здебільшого користуються прогалинами в національному законодавстві та недосконалістю системи інтелектуальної власності. Вони не скуповують патенти на винаходи, як це відбувається в США, а самостійно ресструють об'єкти, які часто вже є загальноновідомими або загальноновживаними, з метою блокування їх використання або отримання компенсацій. Це породжує значні труднощі для добросовісних виробників, що вимушені зупинити виробництво або імпорту своєї продукції через патентні претензії таких недобросовісних суб'єктів [8].

Варто наголосити на тому, що виникнення патентного тролінгу ставить під загрозу основні принципи патентної системи. Він не лише підриває її функцію захисту винахідників, але й створює економічний тягар для компаній, що змушені захищати свої права в судовому порядку. Крім того, патентний тролінг негативно впливає на інноваційний клімат, оскільки компанії змушені витратити ресурси на судові тяжби замість інвестування в нові розробки. В Україні патентний тролінг уже давно став прибутковим бізнесом, який найбільше зачіпає імпортерів, призводячи до втрат у їхньому доході. Характерною рисою патентного тролінгу є його інтернаціональний характер, без обмежень на національні кордони. Андрощук Г. О. зазначає, що суб'єктом патентного тролінгу виступає патентний троль, якого можна визначити як фізичну чи юридичну особу, чия діяльність полягає суто в організації та забезпеченні систематичного отримання ліцензійних платежів за використання належних їй прав, як власника патенту на об'єкт права інтелектуальної власності [1, с. 70]. За твердженням Вайкхарі Р. А., головною метою патентного троя є придбання патентів для подальшого отримання ліцензійних платежів [11, с. 33].

Патентний тролінг ґрунтується на отриманні патентів на винаходи, корисні моделі або промислові зразки, які не мають новизни або вже перебувають у публічному доступі, з метою вимагання компенсацій у компаній, які використовують подібні технології. Тролі не займаються виробництвом або науково-дослідницькою діяльністю; їхньою метою є лише отримання прибутку через судові позови або ліцензійні угоди.

На думку Мазуренко С. В., зловживання патентними правами має кілька серйозних наслідків для інноваційного розвитку:

1. Якщо компанії зловживають своїми патентними правами, створюючи монополію на певну технологію або процес, це може призвести до зменшення конкуренції, що, зі свого боку, знижує стимул для інших підприємств упроваджувати інновації.

2. Підприємства можуть бути змушені витрачати значні кошти на конфлікти та спори з приводу патентів замість того, щоб інвестувати в розвиток нових технологій. Це може відвернути ресурси від продуктивних інвестицій і знизити ефективність економіки загалом.

3. Патентні блокування та тролі можуть уповільнити процес комерціалізації інновацій, адже стартапи та малі компанії будуть змушені витрачати час і гроші на вирішення патентних спорів, замість того щоб розвивати нові продукти.

4. Монополії, що виникають через зловживання патентними правами, можуть встановлювати завищені ціни на продукти, що значно знижує доступність інновацій для кінцевих споживачів [6, с. 225].

Таким чином, із вищевикладеного стає зрозумілим, що такий вид діяльності особливо поширений у високотехнологічних галузях, де патентування є критично важливим для захисту інновацій. Примітним прикладом є патентування QR-коду, розробленого японською компанією DENSO Wave ще в 1994 році. Патент на цю технологію використовувався для судових позовів проти компаній, що інтегрували зчитування QR-кодів у свої продукти, навіть якщо такі технології стали загальноновживаними [8].

В Україні, де патентне право також має суттєві прогалини, з'явилися подібні приклади. Зокрема, масове патентування тривіальних предметів, як-от вішаки для одягу або офісні крісла на коліщатках, призвело до блокування імпорту продукції та затримок на митниці. Патентовласники використовували правовий інструмент для штучного обмеження конкуренції та вимагання платежів від імпортерів [8].

Проблема патентного тролінгу значною мірою зумовлена недоліками в сучасних патентних системах, які не забезпечують належної експертизи заявок. В Україні, наприклад, патенти на корисні моделі та промислові зразки видаються без поглибленої перевірки новизни або унікальності. Це дає можливість реєструвати патенти на загальновідомі об'єкти, які не мають обґрунтованої новизни, але можуть бути використані для тиску на виробників.

Слід наголосити, що загалом інтелектуальна власність як важливий елемент сучасної економіки потребує посиленого державного захисту. У структурному розумінні вона охоплює дві ключові складові – авторське право і суміжні права та патентне право (право промислової власності). Спільною фундаментальною ознакою обох правових інститутів є те, що їхні об'єкти становлять результати інтелектуальної та творчої діяльності людини, які мають оригінальний, новаторський характер і підлягають правовій охороні.

Авторське право регулює відносини, що виникають у процесі створення й використання літературних, музичних, художніх творів, кінематографічних витворів, наукових праць, а також програмного забезпечення та баз даних. Патентне право, зі свого боку, охоплює охорону винаходів і корисних моделей за допомогою патентів, регулювання правовідносин у сфері товарних знаків і комерційних найменувань, а також захист промислових зразків [10].

У законодавстві України питання охорони об'єктів інтелектуальної власності врегульовані низкою спеціальних нормативно-правових актів, зокрема Законами України: «Про авторське право і суміжні права», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на сорти рослин», «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» та ін. Норми щодо регулювання відносин інтелектуальної власності містяться також в інших законах, наприклад Законах України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних», «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування», «Про племінну справу у тваринництві», «Про науково-технічну інформацію», «Про лікарські засоби» тощо [4].

Попри наявність розгалуженої системи правового регулювання, чинне законодавство містить суттєві прогалини, що дають змогу патентним троліям маніпулювати правами на об'єкти промислової власності з метою одержання неправомірної вигоди.

Зокрема, аналіз порядку державної реєстрації промислових зразків в Україні свідчить про наявність низки процедурних особливостей, які потенційно створюють передумови для зловживань у сфері патентного права, зокрема для патентного тролінгу. На відміну від винаходів і корисних моделей, реєстрація промислових зразків здійснюється без проведення кваліфікаційної (повної) експертизи, що передбачає перевірку об'єкта на відповідність критеріям патентоздатності. У межах чинного законодавства достатньо подати формально належно оформлену заявку, після чого відповідний патент видається автоматично. Такий спрощений підхід закріплений у статті 11 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки», яка визначає, що підставою для видачі патенту є лише подання заявки у встановленому порядку [3].

На практиці це означає, що Державна служба інтелектуальної власності України видає патенти на промислові зразки без проведення кваліфікаційної експертизи, передбаченої статтею 16 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» для винаходів і корисних моделей [2]. Відсутність перевірки новизни чи унікальності об'єкта створює умови для реєстрації зразків, які фактично дублюють уже існуючі розробки або порушують права інших осіб.

Отже, навіть якщо зареєстрований промисловий зразок не відповідає ознакам новизни чи оригінальності, визнання патенту недійсним можливе лише в судовому порядку, що потребує значних фінансових витрат і часу. Саме ця прогалина в системі попереднього контролю за патентоздатністю є однією з ключових причин поширення патентного тролінгу в Україні, оскільки створює сприятливі умови для недобросовісних осіб, які реєструють сумнівні об'єкти з метою подальшого шантажу або отримання неправомірної вигоди.

З огляду на це доцільним видається запровадження більш ґрунтовної процедури експертизи промислових зразків до моменту їх державної реєстрації. Такий підхід сприятиме запобіганню дублюванню раніше зареєстрованих об'єктів, а також забезпечить формування надійної бази даних (реєстру), що спростить пошук і перевірку унікальності потенційних заявок.

У випадках, коли патент усе ж належить особі, що виявилася патентним тролем, усі операції щодо використання або відчуження такого патенту повинні здійснюватися суто в офіційному, документально підтверженому порядку. Недотримання цих вимог підвищує ризики шахрайства, зокрема множинного продажу того самого патенту різним суб'єктам господарювання. У подібних ситуаціях першочерговим завданням має бути перевірка легітимності володіння патентом, адже на практиці відрізнити справжнього розробника, який сумлінно зареєстрував свій об'єкт, від патентного тролі надзвичайно складно.

Таким чином, удосконалення експертно-реєстраційних процедур і запровадження прозорих механізмів перевірки правомірності власності на патенти є необхідною передумовою мінімізації ризиків патентного тролінгу та підвищення рівня довіри до національної системи інтелектуальної власності.

З огляду на викладене очевидно є необхідність вивчення зарубіжного досвіду реформування патентного законодавства, оскільки саме міжнародна практика демонструє ефективні підходи до протидії зловживанням у сфері інтелектуальної власності.

Так, наприклад, у Сполучених Штатах, де патентна система також піддається критиці, спроби реформування почалися із прийняттям Leahy-Smith America Invents Act у 2013 році. Цей закон надав можливість третім особам впливати на процес експертизи заявок, подавати свої дослідження рівня техніки й заперечувати на етапі розгляду заявки. Це дало змогу знизити кількість необґрунтованих позовів від патентних тролів, оскільки їм стало складніше отримувати патенти на тривіальні об'єкти. У передмові до тексту закону сказано, що новий

закон «приведе патентну систему США у відповідність до вимог сучасності, сприятиме розвитку інновацій, створенню нових робочих місць і приведе до економічного зростання держави». Ключовим аспектом цього закону є його міжнародна гармонізація, яка робить процес подання заявок на винаходи, проведення їх експертизи більш узгодженим із патентними відомствами інших країн. Більшість запропонованих змін наближає патентну систему США до міжнародних стандартів, що є дуже важливим для винахідників і компаній, які мають інтереси світового масштабу. Крім того, закон створює нові механізми для захисту патентів і заявок в адміністративному порядку в патентному відомстві. [9, с. 63].

Одним із найгучніших прикладів патентного тролінгу в Україні є справа з реєстрацією торговельної марки «Гоу Огле», що дала можливість недобросовісному суб'єкту зареєструвати домен google.ua та використати його для вимагання. Хоча компанія Google виграла судовий процес, домен залишився за тролем [7].

Цей випадок ілюструє недосконалість існуючої системи захисту прав інтелектуальної власності в Україні. Навіть після виграшу в суді компанія Google не змогла повернути собі домен, що ставить під питання ефективність правової системи в таких ситуаціях. Потрібні більш жорсткі механізми для швидкого усунення подібних порушень, щоб недобросовісні патентонабувачі не змогли отримати вигоду навіть у разі програшу в суді.

З 1 червня 2023 року в Європейському Союзі запроваджено нову унітарну патентну систему (Unitary Patent system) для патентів, виданих Європейським патентним відомством (European Patent Office, EPO). Ця система спрямована на оптимізацію процесу патентування в Європі, забезпечуючи винахідникам та інноваційним компаніям спрощену та більш ефективну процедуру захисту їхніх інтелектуальних прав на території ЄС. Унітарний патент дає можливість отримати єдиний патент, що охоплює всі держави-члени, які беруть участь у цій системі. Це зменшує адміністративні та фінансові витрати, пов'язані з націоналізацією патенту в різних країнах. Замість необхідності підтвердження та підтримання чинності патенту в кожній окремій державі ЄС заявник може отримати захист своїх прав у рамках одного патенту, що діє на всій території, покритій цією системою. Такий підхід не лише спрощує процедуру, але й підвищує ефективність захисту прав винахідників, даючи їм змогу більш гнучко реагувати на порушення прав інтелектуальної власності. Важливим аспектом унітарної патентної системи є її інтеграція з новим Єдиним патентним судом (Unified Patent Court, UPC), який отримав юрисдикцію для вирішення спорів щодо унітарних патентів. Це забезпечує централізовану судову систему, де всі спори щодо порушення прав або дійсності патентів можуть розглядатися в одному судовому органі, що зменшує ризик виникнення суперечливих рішень у різних національних судах. Єдиний патентний суд також спрощує процес правозастосування, оскільки рішення, винесене цим судом, має силу на всій території держав, що беруть участь у системі унітарного патенту. Таким чином, нова унітарна патентна система сприяє гармонізації патентного права в Європі, роблячи процес патентування доступнішим та ефективнішим для європейських і міжнародних винахідників та інноваційних компаній. Вона забезпечує спрощення адміністративних процедур і підвищує надійність судового захисту патентних прав, що особливо важливо в умовах сучасної економіки, заснованої на інноваціях [7].

Висновки. Патентний тролінг є суттєвою загрозою для ефективного функціонування системи інтелектуальної власності, оскільки сприяє спекулятивному використанню патентних прав і підживляє інноваційну діяльність. Це явище порушує основні принципи патентного права, зокрема забезпечення захисту винаходів та стимулювання технічного прогресу, перетворюючи патенти на інструмент для неправомірного отримання вигоди через судові переслідування або ліцензійні угоди. Міжнародна практика демонструє, що ефективна протидія патентному тролінгу потребує комплексних реформ, спрямованих на вдосконалення патентної системи. До таких реформ належать підвищення стандартів патентної експертизи, вдосконалення законодавчих механізмів запобігання зловживанням патентними пра-

вами, а також створення централізованих органів для вирішення патентних спорів, як це відбувається в рамках Єдиної патентної системи ЄС. В українському контексті боротьба з патентним тролінгом також потребує суттєвого реформування національного законодавства про інтелектуальну власність, зокрема щодо поліпшення якості патентної експертизи та запровадження ефективних правозастосовчих механізмів. Без належного реагування на цю проблему з боку держави та міжнародної спільноти патентний тролінг продовжуватиме створювати додаткові ризики для розвитку національних і міжнародних інновацій.

Список використаних джерел

1. Андрощук Г. О. Патентний тролінг проти інновацій: стан, тенденції, загрози. *Право та інноваційне суспільство*. 2013. № 1. С. 70–88.
2. Андрощук Г. О., Работягова Л. І. Реформа патентної системи США: аналіз змін. *Наука, технології, інновації*. 2017. № 3. С. 61–69.
3. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України № 3769-XII від 15 грудня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 7. Ст. 32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text> (дата звернення: 10.10.2025).
4. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України № 3770-XII від 15 грудня 1993 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 7. Ст. 34. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text> (дата звернення: 10.10.2025).
5. Кірін Р. С., Хоменко В. Л., Коросташова І. М. Патентологія : навчальний посібник. Д: Національний гірничий університет, 2015. 424 с.
6. Мазуренко С. В. Правові механізми протидії зловживання патентними правами : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. «Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час». Одеса, 16 травня 2025 р. / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса : Фенікс, 2025. С. 224–227.
7. Ортинська І. П. В Євросоюзі запровадив новий єдиний (унітарний) патент і суд. *LigaZakon*. (2023). URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/221757_v-vrosoyuz-zapratsyuvav-noviy-diniy-untarniy-patent--sud (дата звернення: 10.10.2025).
8. Охромєв Ю. Г. Патентний тролінг – ахіллєсова п'ята системи охорони інтелектуальної власності в Україні. *Юридична газета online*. URL: <https://jur-gazeta.com/dumka-eksperta/patentniy-troling--ahillesova-pyata-sistemi-ohoroni-intelektualnoyi-vlasnosti-v-ukrayini.html> (дата звернення: 10.10.2025).
9. Патентні війни і патентний тролінг в Україні: юридичні аспекти. URL: <http://surl.li/ylyzab> (дата звернення: 10.10.2025).
10. Правове регулювання інтелектуальної власності в Україні. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_4487 (дата звернення: 10.10.2025).
11. Vaikhari R. The Effect of Patent Trolls on Innovation: A Multi-Jurisdictional Analysis. *Indian Journal of Intellectual Property Law*. 2008. Vol. 1. P. 33–48.
12. Приватно-правові аспекти відбудови України на шляху європейської інтеграції : матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Дніпро, 12 грудня 2023 р.) / упоряд. К. Р. Резворович, М. В. Логінова. Дніпро : ДДУВС, 2023. 313 с.

References

1. Androshchuk, H. O. (2013). Patent trolling proty innovatsii: stan, tendentsii, zahrozy [Patent trolling against innovation: state, trends, threats]. *Pravo ta innovatsiine suspilstvo*, 1, 70–88 [in Ukr.].
2. Androshchuk, H. O., & Rabotiagova, L. I. (2017). Reforma patentnoi systemy ssha: analiz zmin [Patent system reform in the USA: analysis of changes]. *Nauka, tekhnolohii, innovatsii*, 3, 61–69 [in Ukr.].
3. Verkhovna Rada of Ukraine (1994). Pro okhoronu prav na vynakhody i korynsni modeli: Zakon Ukrainy № 3769-XII vid 15 hrudnia 1993 roku [On the Protection of Rights to Inventions and Utility Models: Law of Ukraine dated December 15, 1993, No. 3769-XII]. *Verkhovna Rada of Ukraine Bulletin*, 7, Art. 32. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text> (accessed: 10.10.2025) [in Ukr.].
4. Verkhovna Rada of Ukraine (1994). Pro okhoronu prav na promyslovi zrazky: Zakon Ukrainy № 3770-XII vid 15 hrudnia 1993 roku [On the Protection of Rights to Industrial Designs: Law of Ukraine dated December 15, 1993, No. 3770-XII]. *Verkhovna Rada of Ukraine Bulletin*, 7, Art. 34. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text> (accessed: 10.10.2025) [in Ukr.].
5. Kirin, R. S., Khomenko, V. L., & Korostashova, I. M. (2015). *Patentolohiia: navchalnyi posibnyk* [Patentology: A textbook]. Dnipro: National Mining University. 424 p. [in Ukr.].

6. Mazurenko, S. V. (2025). Pravovi mekhanizmy protydiv zlovyhvannia patentnymy pravamy [Legal mechanisms for countering the abuse of patent rights]. In S. V. Kivalov (Ed.), *European Guidelines for Ukraine's Development: New Dimensions in Wartime: materials of the International Scientific and Practical Conference* (pp. 224–227). Odesa: Feniks [in Ukr.].

7. Ortynska, I. P. (2023). V Yevrosioiuzi zapratsiyuvav novyi yedynyi (unitarnyi) patent i sud [A new unitary patent and court have started operating in the European Union]. *LigaZakon*. Retrieved from: https://biz.ligazakon.net/analytics/221757_v-vrosoyuz-zapratsiyuvav-noviy-diniy-untarniy-patent--sud (accessed: 10.10.2025) [in Ukr.].

8. Okhromieiev, Yu. H. (2025) Patent trolinh – ahillesova piata systemy okhorony intelektualnoi vlasnosti v Ukraini [Patent trolling – the Achilles' heel of the intellectual property protection system in Ukraine]. *Yurydychna hazeta online*. Retrieved from: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/patentniy-troling--ahillesova-pyata-sistemi-ohoroni-intelektualnoyi-vlasnosti-v-ukrayini.html> (accessed: 10.10.2025) [in Ukr.].

9. Patent wars and patent trolling in Ukraine: legal aspects (2025). Retrieved from: <http://surl.li/ylyzab> (accessed: 10.10.2025) [in Ukr.].

10. Ministry of Justice of Ukraine (2025). Legal regulation of intellectual property in Ukraine. Retrieved from: https://minjust.gov.ua/m/str_4487 (accessed: 10.10.2025) [in Ukr.].

11. Vaikhari, R. (2008). The Effect of Patent Trolls on Innovation: A Multi-Jurisdictional Analysis. *Indian Journal of Intellectual Property Law*, 1, 33–48.

12. Rezvorovich, K. R., Loginova, M. V. (Eds.) (2023). Pryvatno-pravovi aspekty vidbudovy Ukrainy na shlyakhu yevropeyskoyi intehratsiyi [Private legal aspects of future Ukraine on the path of European integration]. Materials of All-Ukrainian. scientific-practical online conf. (m. Dnipro, 12 Breast 2023). Dnipro: DDUVS. 313 p.

ABSTRACT

Krystyna Rezvorovych, Vladyslav Rudyk. Patent trolling: challenges of the modern intellectual property system and counteraction mechanisms

The article presents a comprehensive and in-depth examination of the phenomenon of patent trolling as one of the most significant challenges to contemporary intellectual property protection frameworks. It focuses on uncovering the essence, structural characteristics, and socio-economic consequences of patent trolling for national and global innovation ecosystems. Patent trolling is interpreted as a form of strategic abuse of patent rights in which entities – commonly referred to as non-practicing entities (NPEs) or patent assertion entities (PAEs) – acquire patents primarily to generate income through litigation, threats of litigation, or coercive licensing practices instead of using these patents for the genuine development, commercialization, or practical introduction of innovative technologies. This behavior, as demonstrated throughout the article, distorts the fundamental purpose of the patent system, which historically has been designed to stimulate innovation by granting inventors temporary exclusive rights in exchange for public disclosure of technological knowledge.

The article also examines landmark developments in U.S. law aimed at curbing patent trolling. Particular attention is paid to the Leahy–Smith America Invents Act (AIA), which introduced significant procedural reforms such as the transition to a “first-inventor-to-file” system and the establishment of new administrative review procedures, including inter partes review (IPR). These mechanisms allowed third parties to challenge the validity of patents more efficiently and less expensively compared to traditional litigation.

The article emphasizes that for emerging markets like Ukraine, where small businesses and startups form a substantial portion of the innovation economy, the consequences of patent trolling can be particularly destructive. High legal costs, uncertainty, and the risk of business interruption create a climate of instability that discourages investment in research and development. The article concludes that combating patent trolling is not merely a technical matter of improving patent law; it is a foundational prerequisite for sustainable economic development and the formation of a stable, competitive, and innovation-oriented economy. As countries strive to integrate into global technological networks, the importance of ensuring effective and fair intellectual property protection becomes increasingly evident. In this context, addressing the problem of patent trolling requires a balanced approach that strengthens legitimate patent enforcement while preventing misuse of patent rights.

Key words: *patent trolling, intellectual property, patent system, abuse of patent rights, innovations, legal protection, unitary patent.*

Надійшла до редакції: 11.11.2025

Прийнято до друку після рецензування: 23.11.2025

Опубліковано: 12.12.2025